

Í fóstunngangi

dag frá degi

Ljós í myrkri

eftir Gudmund Bruun

»Sí, vit eru á ferð niðan til Jerusalems, og alt það, sum skrifað er av profetunum, skal fullbúgvast menniskjusuninum. Tí at hann skal verða givin upp í heidna manna hendur og spottaður og háðaður og áspýttur, og teir skulu húðflegja hann og drepa hann, og triðja dagin skal hann rísa upp.« (Lukas ev. 18, 31—34).

Flest øll hava vit roynt at verið stongd inni í belamykri og kanska at kent okkum rædd av hesum sama, helst á barnadagunum. Men so minnst vit eisini, at um bara ein pinkulitil ríva var í einari hurð ella einum brósti, so at eitt sindur av ljósi kom inn og stóð sum ein geisli inn í myrkrið, so kendist myrkrið ikki nívandi meir, og óttin rann av okkum; tað var ljóst úti, og eitt sindur av ljósinum rakti við okkum, og kanska vit hómaðu eisini so mikið, at vit kundu trilva eftir hurð og lási og sleppa væl út aftur.

Siðan vórðu vit tilkomin og ræddust ikki í myrkum rúmi. Men nú kundi tann kenslan koma á okkum, at lívið her á foldum er sum at sita í myrkri. Nú á døgum hava nógv eina so vorðna kenslu, siðan hin mikli bardagin brast á og alt ilt fór at nærast enn meira enn áður. Dagliga verða menn dripnir í nøgd, summir av tí, at teir vildu verja land sitt, summir av tí, at aðrir marsaðu teir fram, summir av tí, at teir sigldu eftir føðslu til land sitt. Fólk vilja stjála land og jørð frá øðrum, og fáur leggur í, hvussu mikið ið fer til spillis. Øll eru vit í vanda, eingin veit, hvussu leingi vit hava tey, sum vit eru góð við; eingin veit, um hann sjálvur gongur av ári, ella hvussu leingi hann eigur sær nakran góðan. Hevur fólk áður kunnað hildið, at foldin var sum ein myrkur sorgardalur, sum neyð og deyði valdaðu, so má foldin kennast kolmyrk nú og ræðandi at líva á.

Ætt undan ætt hava tey ungu altíð hildið, at heimurin er ljósar og lívið bæði langt og vakurt, men tá ið tey vóru tilkomin, kendu tey seg í myrkri. Tað var ofta nakað inni í manna hjarta, sum völdi hetta sama, og meira lívið fór at renna út í hin mikla fossin, har alt fær enda, meira nívandi varð henda kenslan.

Nú ganga vit inn í fóstuna og skulu uppافتur hoyra um Jesu seinastu ferð niðan til Jerusalems, har hann varð givin upp í heidna manna hendur og spottaður og háðaður og áspýttur og húðflongdur og krossfestur og kirkja hansara hevur altíð í fóstuni roynt at minna børn síni á at fylgja Jesusi í hugsanum sínum á hansara seinastu ferð her á foldum. Í teimum londum, har fólk ið illa dugir at lesa, hava teir beinan vegin á kirkjuveggjabrósti sett nógv myndir úr pinslusøgu Jesusar, so at fólk ið kundi hava liðing hansara í huga, tá ið tað helt bøn í fóstuni, og vit, sum kunna lesa orðini í skriftini, áttu ikki at gjørt minni burtúr.

Men kann hetta hjálpa okkum? Tá ið vit hoyra um liðing Jesusar, so hoyra vit júst um alt tað myrkrið, sum var og er í hesum heimi. Enntá hann, sum nevndi seg heimsins ljós, mátti inn í tað. Um okkurt menniskja fær sera stóra sorg og neyð at bera og suffar: »Hví skal alt hetta vera mær lagað, tó at eg altíð havi viljað verið Guðs barn?« so kann tað kanska vera ein litil uggi at hugsa um, at enntá Jesus mátti inn í tað dapraasta myrkrið. Men um pinslusøgan einki annað kundi sagt okkum, so

hevði hesin uggin bert verið lítill og stokkurur. »Eingin fer væl av tí, at annar fer illa.«

Men pinslusøgan hevur meira at siga okkum. Hon sigur ikki eina frá tí, sum Jesus mátti liða, men hon sýnir okkum eisini, hvussu hann bar liðing sína. Hann var sum í belamykri, men altíð kom ein geisli av ljósi inn í hitt myrka rúmið og skyggdi á hann, og tí kendi hann tað ikki kolmyrkt. Hann trúði ikki, at myrkrið hevði vunnið sigur av ljósinum, men hann hómaði ljósið alla tíðina, enntá meðan hann pindist á krossinum, og tey orð, sum hann segði, meðan hann hekk í andaleypi, vísa okkum at hann sá ljósgeislan, og um tað kann eydnast okkum at siggja hann skyggja á Jesusar hævur, so kenna ikki heldur vit heimsins myrkur so nívandi meir. Vit skulu royna at siggja, hvussu hitt himmalska ljósið er yvir honum alla ta tíð, tá ið hann hongur í deyðakvølum.

Jesus helt bøn, tá ið hann í Gethsemanu visti, at liðingartímin var nær, og tað fyrsta orðið, sum hann mælti á krossinum, var ein bøn. Tí kundi hann eisini enda liðing sína við bøn og geva seg upp í faðirhendur. Bert tann, sum fer inn í sorg og freisting og liðing við bøn, sleppur væl út úr við bjarging. Men at Jesus í tungum myrkri helt bøn, tað sýnir okkum, at ljósgeislan skyggdi inn í myrkrið, so at hann visti, at hinna ljós var uppi yvir. Og tað var ikki bert eitt lítið bil, hann hómaði ljósið ella trúði á tað, tí at einki av hesum sjei orðum á krossinum kundi verið sagt, um hann hevði hildið alt at vera niðamyrkur.

Fólk, sum er í liðing og pínu, hugsar mest um seg sjálvt og heldur eingi onnur at hava roynt nakað tilíkt. Tað skaldið, sum hevur yrkt Harmljóð í tí Gamla Testamenti, letur hitt pinslaða Jerusalem siga: »Øll tit, sum ganga framvið, gevið gætur og siggið, um kvæl er til sum hon, ið er nær til handa.« (Harmljóð 1, 12). Ónd menniskju, sum pinast, hugsar um hevnd, betri menniskju ella meira veik menniskju søkja várkunn frá øðrum og vilja, at øll tey, sum at varða, bara mega hava seg í hugsan.

Øðrvísi er Jesus. Tó at tær liðingar, sum ein krossfestur maður mátti tola tann liðulanga dag, vóru so óførar, at hann oftast skjótt gekk av viti og skili, kundi Jesus tó ikki annað enn kærliga at hugsa um onnur og siggja tey í ljósinum úr erva.

Fyrst hugsar hann um figgindar sínar, sum høvdu dømt hann og meinslað hann, tí at teir høvdu dømt seg sjálvar og vóru í glatunnar vanda. Hann roynir at orsaka teir og biður Guð fyrgiveva teimum. Tað mátti verða fyrsta bønin. Móðir hansara og lærusveinar hansara stóðu við sorg og trega, men tey kendu tó ein faðir at venda sær til; tað gjørdi figgindarnir ikki.

Men so hugsar hann um móður sína eisini, og tó at hann sjálvur skal fara um deyðans gátt inn í ævinleikan, kann hann hugsa eisini um tað tímiliga, sum er henni fyri neyðini. Við skilnaðin frá barnaheimi sínum má hann syrgja fyri, at hon kemur upp í góðar hendur.

Lívsverk hansara á foldum er lokið, men við skilnaðin frá tí mótir honum eina ferð afturat ein syndari, sum nú iðrar seg eftir gerningum sínum, ein ræðuligur ránsmaður, og ikki kann hann annað enn eina ferð afturat at bera boð frá

tí ljósa ríki, sum hann sær eisini í myrkrunum: »Í dag skalt tú vera við mær í páradis!«

Eingin hoyrir hesi trý orð uttan at kenna, at Jesus sá ljós í myrkrunum og hevði vón í deyðanum. Men so hoyrdist eitt orð, sum sýnir at vísa okkum, at ljósið hvarv ella var krónvað: »Guð mín, Guð mín, hví fórt tú frá mær.« Vit kenna mangt ymiskt myrkur á foldum, men tað tungasta er tað at vera burturi frá Guði, ikki tora at trúgva á hann, ikki hava hann við. Og hetta er tað myrkur, sum er um allan heiminn, av tí at vit øll hava syndað og øll hava stóra skuld. Allur heimurin er syndasekur og tí fatar hann ikki Guð og sær ikki ljósið frá honum. Og hetta sama skuldi Jesus royna eina lítla løtu, tá ið hann — sjálvur syndaleysur — hevði triðið heimsins skuld uppá seg og skuldi verða freistaður á allan hátt líka við okkum. Hví tað skuldi verða so, at tað eina stund barst honum fyri, at Guð var burtur, víta og skilja vit ikki. Men so mikið siggja vit, at eisini tá varð tað ljós á hævur hansara. Hver kann kenna tað nívandi, at Guð er burtur? Aldri hin gudleysi. Hann hevur myrkursins frið í hjarta sínum. Men meira maður hevur kent og elskað Guð, meira kenst tað nívandi, um Guð verður sum fjaldur eina tíð. Og Jesusar pína, tá ið ljósið hvarv, sýnir okkum, hvussu klárliga hann annars sá tað.

So var Jesus, men tað kann ikki gagna okkum. Hann var meir enn eitt menniskja, hann var sonur Guðs. Eg veit tað, men tó var hann menniskja sum vit og pína hansara líka tung. Vit hoyra tað, tá ið menniskjusunurin rópar: »Eg eri týstur!« Hann var menniskja, og hann vil frelsa øll menniskju til at verða børn Guðs og geva okkum sonarkor, sum hann átti, og bjarga okkum heim í ljós sitt. Ljósgeislan skal skína eisini í okkara myrkri, og hann skínur her, tá ið vit trúgva á hann. Vit siggja tað, at ljós hansara eisini skal náa okkum, tá ið vit hoyra orðið: »Tað er fullgjørt!«

So andaðist Jesus, og teir hildu, at nú hevði myrkrið lagt seg heilt um hann, men vit, sum trúgva á hann, víta, at nú fór hurðin at opnast til allljósan dag, tí at hann við trúgv og gleði kundi siga: »Faðir, í tínar hendur gevi eg anda mín!«

Og um vit trúgva á hann, ganga vit ikki meira í nívandi myrkri. Tá ið teir elstu kristni-boðarar vóru í Fraklandi og høvdu talað um Jesus í hollini hjá einum høvdinga, segði hann: »Um tað er satt, sum tú sigur, munkur, so vóru vit áður sum smáfuglurin, sum úti frá myrkrunum flýgur inn í hollina og frøir seg eina løtu í ljósinum, men so má flúgva út í myrkrið aftur; men nú eru vit ljósinu børn, ið fara hiðani inn í annað ljós.«

Ja, inn í ljós fara vit, sum ber av øllum, sum vit kenna her á fold. Og um enn vit her ofta skulu sita í myrkri, so víta vit, at ljósið er til, og vit siggja geislan frá tí falla á Jesusar hævur. Og so kenst tað ikki niðamyrk meir í hesum ónda og vandafulla heimi.

*Hvær dýrmæt er, Guð, tín miskunn!
Undir skugga veingja tína
søkja mannabørnini skjól!
Tí hjá tær er lívsins kelda,
í tínum ljósi vær skoðum ljós.*